

หัวข้อเค้าโครงเรื่องของผลงาน (กรณีลักษณะงานวิชาการ)

๑. ชื่อผลงาน ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปลูกและผลิตเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดินในพื้นที่ภาคใต้
กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต

๒. บทนำ/ความสำคัญของปัญหา

พืชคลุมดินเป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการลดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ปลูกยางพาราและไม้ผลในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ปริมาณความชื้นที่สูงส่งผลให้พืชคลุมดินสามารถเจริญเติบโตด้านลำต้น กิ่งก้านและใบ แต่ในทางกลับกันกลับส่งผลทางลบในการเจริญพันธุ์ คือ ออกดอกและติดฝักน้อย ปัจจุบันพบว่าเกษตรกรมีการใช้พืชคลุมดินในสวนยางพาราและไม้ผล ลดน้อยลงเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีความเสี่ยงสูงในการเก็บเมล็ดพันธุ์ และไม่สามารถผลิตเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์ได้เนื่องจากปริมาณและการกระจายของฝนทำให้เมล็ดพันธุ์ที่ได้เสียหาย นานวันเข้าส่งผลให้เกษตรกรหาเมล็ดพันธุ์ได้ยากและเมล็ดพันธุ์เริ่มมีราคาสูง การใช้ประโยชน์พืชคลุมดินก็จะลดลง และสูญหายไป

กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต ซึ่งเป็นหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ในพื้นที่ภาคใต้ ได้กำหนดแนวทางการศึกษาพัฒนาพืชคลุมดิน เพื่อกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งความเหมาะสมนั้นประกอบด้วย การชี้เป้าหมายที่เหมาะสมในด้านสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ ในด้านความเสี่ยงพิจารณาในเรื่องสภาพภูมิอากาศในการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ดินมีลักษณะทางกายภาพ เคมี และชีวภาพที่เหมาะสม และต้องมีความคุ้มค่าและมีความเสี่ยงต่ำในเชิงเศรษฐศาสตร์ ในการผลิตพืชคลุมดิน

การศึกษาดังกล่าวน่าจะเป็นแนวทางในขั้นที่สอง โดยแนวทางแรกนั้น ควรพิจารณาถึงความต้องการในการใช้ประโยชน์พืชคลุมดินของเกษตรกรในพื้นที่ให้ชัดเจนเสียก่อนว่าในสภาวะปัจจุบันเกษตรกรยังมีความต้องการใช้พืชคลุมดินเหมือนในสมัย ๒๐ ปี ที่ผ่านมาหรือไม่ สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต จึงได้เสนอโครงการวิจัย ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปลูกพืชคลุมดินในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต สำหรับศึกษาให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนในลำดับแรก เพื่อกำหนดแนวทางผลิตเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดินในลำดับต่อไป ซึ่งผลลัพธ์เกิดกับหน่วยงานของรัฐในการกำหนดแผนงานโครงการในการผลิตพืชคลุมดิน ผ่านภาคีเครือข่ายเกษตรกร และหมอดินอาสา เกษตรกรผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกยางพาราและไม้ผล เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์พืชคลุมดินเพิ่มขึ้น ราคาเมล็ดพันธุ์ในท้องตลาดลดลง การปรับปรุงบำรุงดิน และการอนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่เกษตรกรรมดีขึ้น ผลกระทบ (impact) เชิงบวกกับสภาพแวดล้อม ลดการชะล้างพังทลายของดิน และระบบนิเวศโดยรวมดีขึ้น

กระบวนการเกิดการชะล้างพังทลายของดิน (Soil erosion) จะเป็นไปได้สูงจากการแตกกระจายของเม็ดดินจากเม็ดฝนที่มีพลังงาน ทำให้หน้าดินที่มีธาตุอาหารถูกเคลื่อนย้ายออกไปจากพื้นที่สูงลงสู่พื้นที่ที่ต่ำกว่า เกิดผลกระทบเชิงลบกับพื้นที่ของเกษตรกรซึ่งปลูกยางพาราและไม้ผล ในจังหวัดภูเก็ตมาเป็นระยะเวลานาน เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของพื้นที่ เพิ่มต้นทุนการผลิตของเกษตรกรในการใช้ปุ๋ยเคมี ปัญหาดังกล่าวจะเพิ่มทวีความรุนแรง จากฤดูกาลหรือสภาพภูมิอากาศที่มีความแปรปรวน ในการแก้ปัญหาดังกล่าวนี้มีมาตรการทางกล และมาตรการทางพืช เมื่อพิจารณาด้านต้นทุนและมาตรการในการอนุรักษ์ดิน พบว่ามาตรการทางพืชใช้ต้นทุนในการอนุรักษ์ดินต่ำกว่ามาตรการทางกลมาก ประกอบกับเกษตรกรสามารถดำเนินการเองโดยไม่ต้องรอให้รัฐจัดทำระบบโครงสร้างด้านการอนุรักษ์ดิน ซึ่งต้องใช้งบประมาณสูง พืชคลุมดิน (ถั่วคาโลโปเก เนียม+ เซ็นโตรซิมา+ และเพอราเรีย) เป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการลดปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ปลูกยางพารา

และไม่ผลในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต การที่เกษตรกรจะใช้พืชคลุมดินในพื้นที่เกษตรกรรมของตนนั้น มีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่สุดท้ายคงต้องขึ้นอยู่กับความตัดสินใจของเกษตรกรเอง แต่เนื่องจากปัญหาข้างต้นที่กล่าวมาประกอบกับปัญหาด้านอื่นๆที่ยังไม่ทราบแน่ชัด จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาและสำรวจความต้องการของเกษตรกรต่อพืชคลุมดินในเชิงวิชาการ ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้น ในการวางแผนจัดการ หรือกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยวิธีพืช การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดินในพื้นที่เหมาะสมเชิงการค้าในลำดับต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุการลดลงของการปลูกพืชคลุมดินในพื้นที่ของเกษตรกรของจังหวัดภูเก็ต

๓.๒ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการปลูกพืชคลุมดิน และแนวทางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดินในพื้นที่ที่เหมาะสม

๓.๓ เพื่อให้กรมพัฒนาที่ดินสามารถกำหนดแนวทางการฟื้นฟูการปลูกพืชคลุมดินเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในลำดับต่อไป

๔. ขอบเขตการศึกษา

ใช้แนวคิดและทฤษฎีการประเมินโครงการด้วยแบบจำลองซิปป์ (CIPP Model) ซึ่งได้เสนอวิธีการวัดและประเมินผล แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ การประเมินด้านสภาพแวดล้อมหรือสภาพทั่วไป (Context Evaluation: C) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) การประเมินความต้องการของกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ความต้องการใช้ประโยชน์เมล็ดพันธุ์พืชคลุมดินในสภาวะปัจจุบัน ประกอบด้วย

- ๑) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล (เพศ อายุ อาชีพ และการศึกษา)
- ๒) แหล่งเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน (ผลิตเอง ซื้อ ขอสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ)
- ๓) การใช้ประโยชน์ที่ดิน (ยางพารา/ไม้ผล)
- ๔) ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรในการใช้ประโยชน์พืชคลุมดิน
- ๕) ความพึงพอใจ/ความต้องการของเกษตรกรในการปลูกพืชคลุมดิน

ดำเนินการจากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกยางพาราและไม้ผล ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต รวบรวม วิเคราะห์และประมวลผลปัญหาและสาเหตุการลดลงของการปลูกพืชคลุมดินในพื้นที่ของเกษตรกรจังหวัดภูเก็ต รวบรวม วิเคราะห์และประมวลผล แนวทางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดินในพื้นที่ที่เหมาะสม ในด้านสภาพภูมิประเทศ ทรัพยากรดิน และสภาพภูมิอากาศ

๕. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

ระยะเวลาทำการศึกษา เริ่มต้นเดือน มิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๖ สิ้นสุดเดือน กันยายน พ.ศ.๒๕๖๖
สถานที่ดำเนินการ อำเภอเมือง อำเภอกลาง และอำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

๖. ผู้ดำเนินการ

นางสาวทิพวัลย์ จรรย์รักษ์ ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ มีหน้าที่จัดเตรียมแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และทดสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) จัดทำตารางประมวลผลและตารางวิเคราะห์ข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจจากเกษตรกรตัวอย่างที่ปลูกผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกยางพาราและไม้ผล ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้น รวมทั้งจัดทำ focus group ปฏิบัติงานร้อยละ ๑๐๐

๗. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

๗.๑ การเตรียมงาน โดยการจัดเตรียมแบบสอบถาม-แบบสัมภาษณ์ และทดสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) จัดทำตารางประมวลผลและตารางวิเคราะห์ข้อมูล

๗.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

๗.๒.๑ ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจจากเกษตรกรตัวอย่างผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกยางพาราและไม้ผล ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้น

๗.๒.๒ ข้อมูลทุติยภูมิเป็นการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร และการยางแห่งประเทศไทย เป็นต้น

๗.๓ การจัดทำ focus group เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเกษตรกร

๗.๔ วิเคราะห์ข้อมูล

๗.๔.๑ ใช้วิธีการประเมินผลตามแบบจำลองซีบีพี (CIPP Model) ๔ ด้าน คือ ด้านบริบทด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบเนื้อหาการวิจัย แบบสัมภาษณ์ ซึ่งจะมุ่งประเด็น ความสำเร็จของการดำเนินงาน โดยแบ่งประเด็นย่อยจากการปรับปรุงรูปแบบของซีบีพี (CIPP Model) ออกเป็น ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกระบวนการ ด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกร และด้านความพึงพอใจของผู้รับบริการ กำหนดกรอบแนวคิด กำหนดปัจจัยความสำเร็จของการปลูกพืชคลุมดิน ตามตัวแปรดังนี้ ความสำเร็จของการปลูกพืชคลุมดินทางภาคใต้ กำหนดตัวแปรที่ศึกษา ๑) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล (เพศ อายุ อาชีพ และการศึกษา) ๒) แหล่งเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน (ผลิตเอง ซื้อ หรือขอสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ) ๓) การใช้ประโยชน์ที่ดิน (ยางพารา/ไม้ผล) ๔) ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรในการใช้ประโยชน์พืชคลุมดิน และ ๕) ความพึงพอใจ/ความต้องการของเกษตรกรในการปลูกพืชคลุมดิน และ ๖) บทบาทภาครัฐตามพันธกิจ ส่วนความสำเร็จในการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน กำหนดตัวแปรที่ศึกษา ๑) สภาพภูมิประเทศ ๒) สภาพภูมิอากาศ ๓) ทรัพยากรดิน ๔) กลุ่มเกษตรกร/เครือข่ายผู้ผลิต และ ๕) บทบาทภาครัฐตามพันธกิจ

๗.๔.๒ ใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เชิงอนุมาน ศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรกับความความสำเร็จด้านต่างๆ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๐.๐๕

๘. ผลการวิเคราะห์/ผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาผ่านการ focus group พบว่าเกษตรกรรู้จักพืชคลุมดินในลักษณะถั่วคลุมดิน ถั่วที่ปลูกป้องกันหญ้าคา (ถั่วหยิกคา) ๔๘ เปอร์เซ็นต์ เกษตรกรรู้จักว่าเป็นพืชคลุมดินแต่ถ้าระบุชนิดพืชคลุมดิน เกษตรกรเกือบทั้งหมดจะไม่สามารถระบุชนิดพืชคลุมดินหรือถั่วคลุมดินในพื้นที่ได้ เกษตรกร ๕๘.๓๓ เปอร์เซ็นต์ จากทั้งหมด เข้าใจวัตถุประสงค์ของการปลูกพืชคลุมดิน ผลจากการศึกษาผ่านการ focus group พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่รู้ถึงประโยชน์พืชคลุมดิน และรู้ถึงปัญหาอุปสรรคในการปลูก โดยเฉพาะหาได้ยากในท้องถิ่น คิดเป็น ๕๗.๒๐ เปอร์เซ็นต์ เกษตรกรส่วนใหญ่อยากปลูกแต่หาเมล็ดพันธุ์ไม่ได้ ๖๒.๔๐ เปอร์เซ็นต์ เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ข้อมูลผ่านการ focus group ในด้านความพึงพอใจ ถ้ารัฐจะผลิตและแจกจ่ายเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน พร้อมให้คำแนะนำ สูงสุดคิดเป็น ๘๒ เปอร์เซ็นต์

๙. สรุปและข้อเสนอแนะ

๙.๑ สรุป

สรุปภาพรวมของปัญหา ซึ่งประกอบด้วย ๑) เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจ (ประโยชน์แอบแฝง เพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพิ่มไนโตรเจน เป็นนามธรรม) ๒) วัสดุปลูกไม่พร้อม เมล็ดหาซื้อยาก ราคาแพงไม่มีคุณภาพ ๓) วิธีการปลูกยุ่งยาก เสียค่าใช้จ่าย ดังนั้นการฟื้นฟูพืชคลุมดินให้สามารถอนุรักษ์ดินในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากการศึกษาเป็นพื้นฐานในการกำหนดแผนฟื้นฟูพืชคลุมดิน ให้กลับมาอนุรักษ์ดินและน้ำ ให้ยั่งยืนเหมือนเดิม

๙.๒ ข้อเสนอแนะ

กรมพัฒนาที่ดินควรจัดหรือกำหนดในหลักสูตรการอบรมหมอดินอาสา ปรับทัศนคติ เพิ่มความรู้ความเข้าใจ รู้ถึงประโยชน์ในการปลูกพืชคลุมดินแต่ละชนิดหรือปลูกผสมกัน การปลูกผสมกันจะสามารถอนุรักษ์ดินได้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

๑๐. ประโยชน์ที่ได้รับ

๑๐.๑ ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกกับกรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการตามพันธกิจสามารถฟื้นฟูมาตรการทางพืชในท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ป้องกันการชะล้างพังทลายของดินอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

๑๐.๒ ทรัพยากรดินในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตได้รับการฟื้นฟู รักษาหน้าดินให้คงความอุดมสมบูรณ์ในการปลูกยางพารา ไม้ผล และอื่นๆ

๑๐.๓ ผลของการรักษาหน้าดิน หน้าดินไม่ถูกพัดพาไปด้วยกระบวนการแตกกระจายของเม็ดฝน

๑๐.๔ การอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการปลูกพืชคลุมดิน สามารถยกระดับผลผลิตพืชหลักในอนาคต

๑๐.๕ แหล่งน้ำไม่ตื้นเขิน ระบบนิเวศดีขึ้น

๑๐.๖ เป็นมาตรการทางพืชที่มีประสิทธิภาพ เมื่อเทียบกับวิธีกล เกษตรกรสามารถปลูกเองได้ในพื้นที่
ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวทิพวัลย์ จรรย์รักษ์)

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

ผู้เสนอผลงาน

วันที่ ๔ / มีนาคม / ๒๕๖๗

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นายทรงวุฒิ แสงสุริยะ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต

วันที่ ๕ / มีนาคม / ๒๕๖๗

(ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมดูแลการดำเนินการ)

ลงชื่อ.....

(นายนรา สุขไชย)

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๑

วันที่ ๕ / มีนาคม / ๒๕๖๗

ข้อเสนอแนวความคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

ของ นางสาวทิพวัลย์ จรรย์รักษ์

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๑๒๖๗
สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๑

๑. เรื่อง แนวทางฟื้นฟูพืชคลุมดินในพื้นที่เกษตรกรรมจังหวัดภูเก็ต

๒. หลักการและเหตุผล

จังหวัดภูเก็ต พื้นที่ส่วนใหญ่มีศักยภาพที่เหมาะสมกับการปลูกไม้ยืนต้น พืชผักพื้นบ้าน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น เช่น ยางพารา สะตอ ทูเรียน มะพร้าว จำปาตะ เป็นต้น ลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขาส่วนใหญ่ประสบปัญหาการชะล้างพังทลายของดินอย่างสม่ำเสมอ ทำให้หน้าดินที่มีธาตุอาหารถูกเคลื่อนย้ายออกไปจากพื้นที่สูงลงสู่พื้นที่ที่ต่ำกว่าสืบเนื่องมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของพื้นที่ เกษตรกรและหมอดินอาสาจึงต้องมีการใช้ปุ๋ยเคมีปรับปรุงบำรุงดิน ซึ่งเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิต การแก้ปัญหาดังกล่าวจึงต้องวางแผนการจัดการ หรือกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยวิธีพืช พืชคลุมดินจึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมในการลดปัญหาดังกล่าว

ในปัจจุบันพืชคลุมดินเกษตรกรรมและหมอดินอาสาในจังหวัดภูเก็ตมีการใช้พืชคลุมดินในสวนยางพาราและไม้ผล ลดน้อยลงเป็นจำนวนมาก เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องพืชคลุมดิน หาเมล็ดมาปลูกได้ยากและราคาแพง มีความเสี่ยงสูงในการเก็บเมล็ดพันธุ์ และไม่สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อเก็บได้เนื่องจากปริมาณ และการกระจายของฝนทำให้เมล็ดพันธุ์ที่ได้เสียหาย ส่งผลให้เกษตรกรและหมอดินอาสาหหาเมล็ดพันธุ์ได้ยาก และเมล็ดพันธุ์เริ่มมีราคาสูง การใช้ประโยชน์พืชคลุมดินก็จะลดลง และสูญหายไป

การสำรวจศึกษาความต้องการในการใช้ประโยชน์พืชคลุมดินของเกษตรกรและหมอดินอาสาในจังหวัดภูเก็ตที่ชัดเจนจะเป็นแนวทางในการผลิตและจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน เพื่อเชื่อมโยงหน่วยงานของรัฐในการกำหนดแผนงานโครงการในการผลิตพืชคลุมดิน ผ่านภาคีเครือข่ายเกษตรกร และหมอดินอาสา เกษตรกรผู้ใช้ประโยชน์ที่ดินในการปลูกยางพารา เกษตรกรมีการใช้ประโยชน์พืชคลุมดินเพิ่มมากขึ้น ราคาเมล็ดพันธุ์ในท้องตลาดลดลง การปรับปรุงบำรุงดิน และการอนุรักษ์ดินและน้ำในสวนเกษตรที่ดีขึ้น ลดการชะล้างพังทลายของหน้าดินดินและเพิ่มปุ๋ยไนโตรเจนในดินได้มากขึ้น

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

ผลจากการศึกษาผ่านการ focus group หมอดินอาสาและเกษตรกร พบว่า

๓.๑ เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจ (ประโยชน์แอบแฝง เพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพิ่มไนโตรเจน เป็นนามธรรม)

๓.๒ วัสดุปลูกไม่พร้อม เมล็ดหาซื้อยาก ราคาแพงไม่มีคุณภาพ

๓.๓ รัฐ โดย กยท.ยกเลิกการหมุนเวียน

๓.๔ วิธีการปลูกยุ่งยาก เสียค่าใช้จ่าย ดังนั้นการฟื้นฟูพืชคลุมดินให้สามารถอนุรักษ์ดินในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้อง กำหนดแผนฟื้นฟูดังนี้ คือ

๓.๔.๑ กำหนดในหลักสูตรการอบรมหมอดินอาสา ปรับทัศนคติ เพิ่มความรู้ความเข้าใจ รู้ถึงประโยชน์ในการปลูกพืชคลุมดินแต่ละชนิดหรือปลูกผสมกัน (การปลูกผสมกันจะสามารถอนุรักษ์ดินให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น)

๓.๔.๒ จัดทำแปลงสาธิตผลิตเมล็ด หมุนเวียน บ่อนให้เกษตรกรปลูก โดยการรับซื้อ-แจกจ่ายแบบหมุนเวียน ประกอบด้วยถั่วคาโลกโปเนียม ถั่วเซินโตรซิมา ถั่วเพอราเรีย พืชคลุมในกลุ่มนี้เป็นพืชคลุมในกลุ่มเดิมที่เกษตรกรทางภาคใต้เคยปลูกมากเมื่อหลายปีที่ผ่านมา แต่ขาดการหมุนเวียนเมล็ดในพื้นที่เนื่องจากเก็บเมล็ดได้ยาก กรมพัฒนาที่ดินต้องสนับสนุนให้เกิดการหมุนเวียนเมล็ดในพื้นที่ให้มากขึ้น โดยการสนับสนุนในการปลูกในพื้นที่เกษตรกรเพื่อเก็บเมล็ดพันธุ์ และรับซื้อและแจกจ่ายให้เกษตรกร เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนเมล็ดมากขึ้น

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกกับสถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ต ดำเนินการตามพันธกิจสามารถฟื้นฟูมาตรการทางพืชในท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ป้องกันการชะล้างพังทลายของดินอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

๔.๒ ทรัพยากรดินในพื้นที่เกษตรกร จังหวัดภูเก็ต ได้รับการฟื้นฟูรักษาหน้าดินให้คงความอุดมสมบูรณ์ในการปลูกยางพาราและไม้ผล

๔.๓ หมอดินอาสาในจังหวัดภูเก็ตได้มีความรู้ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยพืชคลุมดิน และสามารถขยายผลสู่เกษตรกรต่อไป

๔.๔ ผลของการรักษาหน้าดิน และอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการปลูกพืชคลุมดิน สามารถยกระดับผลผลิตพืชหลักในอนาคต

๔.๕ เป็นมาตรการทางพืชที่มีประสิทธิภาพ ราคาไม่แพงเมื่อเทียบกับวิธีกล เกษตรกรในจังหวัดภูเก็ตสามารถปลูกเองได้

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๕.๑ จำนวนหมอดินอาสาในจังหวัดภูเก็ตมีความรู้ในการฟื้นฟูพืชคลุมดิน ปรับทัศนคติ เพิ่มความรู้ความเข้าใจ รู้ถึงประโยชน์ในการปลูกพืชคลุมดิน และผลิตชนิดพันธุ์ใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูง เพิ่มมากขึ้น

๕.๒ สถานีพัฒนาที่ดินภูเก็ตสามารถกำหนดแผนการสาธิต และเพิ่มการหมุนเวียนเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดินได้มากขึ้น

๕.๓ ร้อยละของเกษตรกรที่มีความรู้ด้านพืชคลุมดินจากการขยายผลถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกรจากหมอดินอาสาเพิ่มมากขึ้น

๕.๔ ร้อยละหรือจำนวนของแปลงสาธิต เพิ่มมากขึ้น

๕.๕ ร้อยละหรือจำนวนพื้นที่เกษตรกรในจังหวัดภูเก็ตที่ได้รับการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายเพิ่มขึ้น

ลงชื่อ.....

(นางสาวทิพวัลย์ จรรย์รักษ์)

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

ผู้ขอประเมิน

วันที่ ๔ / มีนาคม / ๒๕๖๗

ความเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับกอง หรือสำนัก

(ระบุความเห็น)

.....

ลงชื่อ.....

(นายนรา สุขไชย)

ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๑

วันที่ ๑๒ / มีนาคม / ๒๕๖๗